

CÔNG TÁC PHÒNG, CHỐNG BẠO LỰC HỌC ĐƯỜNG TRONG CÁC TRƯỜNG TRUNG HỌC PHỔ THÔNG DÂN TỘC NỘI TRÚ

BÙI THỊ MAI ĐÔNG*
NGUYỄN THANH HIỀN**

Để đánh giá thực trạng công tác phòng, chống bạo lực học đường trong các trường trung học phổ thông dân tộc nội trú hiện nay, bài viết nghiên cứu trường hợp Trường Hữu nghị T78 và Trường Trung học phổ thông Dân tộc nội trú Hòa Bình. Kết quả cho thấy, các hoạt động phòng ngừa, phát hiện sớm và ngăn chặn hành vi bắt nạt, bạo lực học đường vẫn diễn ra, tuy nhiên, nhận thức của một bộ phận học sinh về các hành vi bạo lực còn hạn chế; một số hình thức bạo lực thể chất, tinh thần và quấy rối tình dục vẫn tồn tại. Từ đó, bài viết đề xuất giải pháp tăng cường truyền thông, giáo dục kỹ năng, tư vấn tâm lý và hoàn thiện cơ chế phối hợp trong quản lý học sinh nội trú.

Từ khóa: Bạo lực học đường; trung học phổ thông; dân tộc nội trú; phòng ngừa; can thiệp; xử lý. To assess the current state of school violence prevention and control in ethnic minority boarding high schools, the article examines T78 Friendship School and Hoa Binh Ethnic Minority Boarding High School. The findings show that schools are implementing activities to prevent, detect early, and address bullying and school violence. However, some students still have limited awareness of violent behaviors, while certain forms of physical and psychological violence and sexual harassment still persist. On this basis, the article proposes solutions to strengthen communication, skills education, psychological counseling, and coordination mechanisms improvement for managing boarding students.

Keywords: School violence; high school; ethnic minority boarding school; prevention; intervention; handling.

NGÀY NHẬN: 15/7/2026 NGÀY PHẢN BIỆN, ĐÁNH GIÁ: 26/8/2026 NGÀY DUYỆT ĐĂNG: 18/9/2026

Email: maidongbui@gmail.com; thanhhhien@vwa.edu.vn

DOI: <https://doi.org/10.59394/qlnn.369.2026.1639>

1. Đặt vấn đề

Bạo lực học đường là hành vi hành hạ, ngược đãi, đánh đập; xâm hại thân thể, sức khỏe; lăng mạ, xúc phạm danh dự, nhân phẩm; cô lập, xua đuổi và các hành vi cố ý khác gây tổn hại về thể chất, tinh thần của người học xảy ra trong cơ sở giáo dục hoặc

lớp độc lập (Chính phủ, 2017). Bạo lực học đường đang là vấn đề được quan tâm tại nhiều quốc gia do những tác động tiêu cực đối với sự an toàn, sức khỏe tinh thần và quá

* TS, Trường Đại học Nguyễn Tất Thành

** TS, Học viện Phụ nữ Việt Nam

trình học tập của người học (Bộ Giáo dục và Đào tạo, 2019).

Việt Nam được cộng đồng quốc tế đánh giá là một trong những quốc gia có cam kết chính trị mạnh mẽ và các biện pháp tích cực về xây dựng pháp luật, chính sách, chương trình quốc gia thực hiện Công ước về quyền trẻ em. Trong hệ thống luật pháp, chính sách đó có thể kể đến các văn bản luật, như: *Hiến pháp* năm 2013, *Luật Trẻ em* năm 2016, *Luật Giáo dục* năm 2019 và nhiều văn bản hướng dẫn chỉ đạo các trường học thực hiện công tác phòng, chống bắt nạt, bạo lực học đường, như: Nghị định số 80/2017/NĐ-CP ngày 17/7/2017 của Chính phủ quy định về môi trường giáo dục an toàn, lành mạnh, thân thiện, phòng, chống bạo lực học đường; Chỉ thị số 505/CT-BGDĐT ngày 20/02/2017 của Bộ trưởng Bộ Giáo dục và Đào tạo về việc tăng cường các giải pháp bảo đảm an toàn trong cơ sở giáo dục; Thông tư số 32/2020/TT- BGDĐT ngày 15/9/2020 của Bộ Giáo dục và Đào tạo ban hành Điều lệ trường trung học cơ sở (THCS), trung học phổ thông (THPT) và THPT có nhiều cấp lớp. Chỉ thị số 993/CT- BGDĐT ngày 12/4/2019 của Bộ Giáo dục và Đào tạo về việc tăng cường phòng, chống bạo lực học đường trong các cơ sở giáo dục. Bên cạnh đó, các cơ sở giáo dục đều có quy chế tổ chức và hoạt động của trường học.

Riêng loại hình trường phổ thông dân tộc nội trú, Bộ Giáo dục và Đào tạo đã ban hành Thông tư số 04/2023/TT- BGD&ĐT ngày 23/02/2023 về Quy chế tổ chức và hoạt động của trường phổ thông dân tộc nội trú. Theo Quy chế này, các trường phổ thông dân tộc nội trú phải thực hiện nhiệm vụ: giáo dục kỹ năng sống và kỹ năng hoạt động xã hội phù hợp với học sinh phổ thông dân tộc nội trú. Các văn bản nói trên đã tạo hành lang pháp lý cho công tác phòng, chống bạo lực học đường của các cơ sở giáo dục nói chung, các trường THPT Dân tộc nội trú nói riêng (Bộ Giáo dục và Đào tạo, 2023).

2. Thực trạng công tác phòng, chống bạo lực học đường tại Trường Hữu nghị T78 Hà Nội và Trường THPT Dân tộc nội trú tỉnh Hòa Bình

Trường Hữu nghị T78 là đơn vị sự nghiệp công lập, trực thuộc Bộ Giáo dục và Đào tạo, được thành lập năm 1958 trên địa bàn xã Phúc Thọ, thành phố Hà Nội. Trường có hai nhiệm vụ trọng tâm mang tính đặc thù cao, phục vụ mục tiêu đối ngoại và chính sách dân tộc của Nhà nước: đào tạo lưu học sinh Lào và giáo dục bậc THPT cho học sinh dân tộc thiểu số (từ thành phố Huế trở ra) theo mô hình nội trú. Mục tiêu là tạo nguồn cán bộ chất lượng cao cho vùng sâu, vùng xa, biên giới. Năm học 2023 - 2024, Trường có 1.050 học sinh THPT dân tộc nội trú; 182 lưu học sinh Lào học dự bị tiếng Việt và 40 lưu học sinh Lào học THPT (Trường Hữu nghị T78, 2023).

Trường THPT Dân tộc nội trú Hòa Bình có tiền thân là Trường Thanh niên lao động xã hội chủ nghĩa tỉnh Hòa Bình, thành lập năm 1958 (nay thuộc tỉnh Phú Thọ). Là trường chuyên biệt cấp THPT, trực thuộc Sở Giáo dục và Đào tạo tỉnh Hòa Bình (trước đây), chuyên đào tạo học sinh dân tộc thiểu số.

Theo báo cáo hàng năm của hai trường và từ phỏng vấn sâu cán bộ quản lý, căn cứ vào các văn bản chỉ đạo của Bộ Giáo dục và Đào tạo và các sở Giáo dục và Đào tạo về phòng, chống bạo lực học đường, cả hai trường đều xây dựng kế hoạch và triển khai nghiêm túc công tác phòng, chống tệ nạn xã hội và phòng, chống bạo lực học đường.

Các hoạt động tuyên truyền, phổ biến, nâng cao nhận thức về bạo lực học đường, hoạt động giáo dục đạo đức, giáo dục ý thức tổ chức kỷ luật cho học sinh được cả hai trường triển khai suốt năm học, thông qua nhiều hình thức, như: sinh hoạt Đoàn Thanh niên, sinh hoạt lớp, chào cờ đầu tuần, hoạt động ngoại khóa... nhằm giúp học sinh hiểu pháp luật, nắm được quyền và nghĩa vụ của

học sinh, nắm được quy định của Bộ Giáo dục và Đào tạo về xử lý học sinh vi phạm để nhắc nhở, đôn đốc các em thực hiện tốt.

Kết quả điều tra hai trường cho thấy, các hoạt động phòng ngừa đều được cả hai trường tổ chức thực hiện khá thường xuyên với điểm trung bình là 2,47/3,00 điểm. Trong đó, hoạt động ngoại khóa được thực hiện thường xuyên nhất với điểm trung bình là 2,54 điểm. Hoạt động ít thường xuyên nhất là hoạt động truyền thông nâng cao nhận thức cũng đạt điểm trung bình là 2,3 điểm.

Cùng với các hoạt động phòng ngừa, việc phát hiện sớm để ngăn chặn hành vi bạo lực học đường xảy ra cũng được thực hiện tương đối thường xuyên với các hoạt động cụ thể và tần suất thực hiện mức độ như sau: (1) Hướng dẫn cách xử lý khi chứng kiến hành vi bạo lực: 2,23 điểm; (2) Ngăn chặn kịp thời hành vi bắt nạt, bạo lực: 2,53 điểm; (3) Hướng dẫn học sinh cách thoát thân, tự bảo vệ: 2,24 điểm; (4) Bảo vệ học sinh báo tin, tố giác hành vi bắt nạt, bạo lực: 2,54 điểm; (5) Động viên, khen thưởng học sinh báo tin, tố giác hành vi bắt nạt, bạo lực: 2,32 điểm.

Khi có vụ việc bắt nạt, bạo lực học đường xảy ra, các hoạt động can thiệp, hỗ trợ học sinh bị bắt nạt, bị bạo lực đều được nhà trường quan tâm thực hiện ở các mức độ khác nhau. Cụ thể: (1) Hướng dẫn học sinh cách ứng phó khi bị bắt nạt bạo lực: 2,21 điểm; (2) Hướng dẫn học sinh cách thoát thân khi bị bắt nạt, bạo lực: 2,24 điểm; (3) bảo vệ kịp thời học sinh khỏi hành vi bắt nạt, bạo lực: 2,48 điểm; (4) Chăm sóc y tế cho học sinh bị đau, bị thương: 2,68 điểm; (5) Tham vấn tâm lý, giải tỏa cảm xúc tiêu cực: 2,41 điểm; (6) Bảo vệ các quyền của học sinh bị bắt nạt, bị bạo lực: 2,67 điểm..

Như vậy, đối với những học sinh có hành vi bắt nạt, bạo lực, bên cạnh hình thức kỷ luật: nhắc nhở, cảnh cáo, hạ hạnh kiểm, đình chỉ học..., giáo viên chủ nhiệm lớp còn tiến hành tham vấn, giúp học sinh đó hiểu được

cảm xúc của học sinh bị bắt nạt, bị bạo lực và hậu quả của hành vi bắt nạt, bạo lực; đồng thời, hướng dẫn các em thay đổi hành vi, bảo đảm sự an toàn cho cả hai bên.

Ngoài ra, giáo viên chủ nhiệm lớp còn trao đổi với cha mẹ học sinh về biện pháp giáo dục các em, thường xuyên theo dõi, nhắc nhở các em không tái phạm. Kết quả khảo sát các hoạt động can thiệp, hỗ trợ học sinh có hành vi bắt nạt, bạo lực được thể hiện như sau: (1) Giáo dục thay đổi nhận thức, hành vi: 2,59 điểm; (2) Tham vấn tâm lý, giải tỏa cảm xúc tiêu cực: 2,51 điểm; (3) Giáo dục kỹ năng giao tiếp, ứng xử: 2,58 điểm; (4) Giáo dục kỹ năng sống an toàn, khỏe mạnh: 2,58 điểm. Các hoạt động này đều được hai trường thực hiện khá thường xuyên nhưng với tần suất có khác nhau (điểm trung bình từ 2,51 - 2,58 điểm).

Cùng với các hoạt động trên, cả hai trường đều có nhiều sân chơi tạo môi trường lành mạnh để học sinh có cơ hội giao lưu, tiếp xúc, xây dựng các mối quan hệ bạn bè thân thiện, như: câu lạc bộ khiêu vũ, câu lạc bộ bóng rổ, bóng chuyền, câu lạc bộ cầu lông, câu lạc bộ tiếng Anh... và các hoạt động do Đoàn thanh niên tổ chức. Các hoạt động này không chỉ thu hút học sinh vào các hoạt động vui chơi lành mạnh mà còn giúp các em thực hành các kỹ năng làm việc nhóm, kỹ năng giải quyết mâu thuẫn, xung đột, góp phần không nhỏ trong việc nâng cao kiến thức, kỹ năng sống, kỹ năng phòng ngừa, ứng phó với bắt nạt, bạo lực học đường.

3. Những hạn chế, tồn tại

Trong 3 năm học (2020 - 2021, 2021 - 2022, 2022 - 2023 và học kỳ 1 của năm học 2023 - 2024), hai trường đều không xảy ra vụ việc bạo lực học đường nghiêm trọng. Trên 90% học sinh được đánh giá xếp loại rèn luyện loại tốt, khá. Chỉ một số học sinh bị xếp loại rèn luyện ở mức trung bình do kết quả học tập kém hoặc ý thức học tập chưa tốt (xem Bảng 1).

Bảng 1. Mức độ thường xuyên diễn ra các hành vi bạo lực về thể chất (tỷ lệ %)

TT	Các hành vi bạo lực thể chất	Xảy ra hằng ngày	Mỗi tuần 1 - 2 lần	Mỗi tháng 1 - 2 lần	Mỗi năm 1 - 2 lần
1	Xô đẩy, giằng co làm người khác bị đau, bị thương	17,7	13,4	15,7	9,7
2	Đánh/đâm/đạp/véo tai/cào/cấu bằng tay hoặc chân (không sử dụng hung khí) làm người khác bị đau, bị thương	15,8	19,1	13,8	11,4
3	Đánh/quất/ném (bằng thước, gậy gộc, dây thắt lưng, gạch, đá....) làm người khác bị đau, bị thương	8,1	14,8	15,4	13,8
4	Cấm không cho sử dụng nhà vệ sinh, bình nóng lạnh hoặc cố tình bắt phải chờ đợi lâu	9,2	11,5	8,1	7,5

Nguồn: Kết quả khảo sát của đề tài, 2023.

Từ *Bảng 1* cho thấy, công tác phòng, chống bắt nạt, bạo lực học đường của hai trường vẫn còn những hạn chế, bất cập như sau: (1) Nhận thức của học sinh tham gia khảo sát về các loại hành vi bắt nạt, bạo lực còn hạn chế. (2) Cùng với sự hạn chế về nhận thức, kết quả khảo sát cũng cho thấy, nhiều hành vi bắt nạt, bạo lực về thể chất vẫn đang diễn ra khá đa dạng và phổ biến trong các nhà trường. (3) Các hành vi bắt nạt, bạo lực tinh thần, quấy rối tình dục khó phát hiện là mối nguy tiềm ẩn cho học sinh THPT trong các trường THPT dân tộc nội trú, đặc biệt là những học sinh yếu thế (học sinh khuyết tật, học sinh giới tính thứ 3, học sinh nghèo, học sinh có hoàn cảnh gia đình khó khăn...).

Bên cạnh những tồn tại trên, kết quả khảo sát cũng cho thấy, việc trang bị cho học sinh các kỹ năng cần thiết để ứng phó khi hành vi bắt nạt, bạo lực có nguy cơ xảy ra hoặc khi đã xảy ra chưa được nhà trường chú trọng. Học sinh có hành vi bắt nạt, bạo lực chưa được nhà trường quan tâm giúp đỡ, hỗ trợ về mặt tinh thần, tâm lý, mặc dù chính những cảm xúc tiêu cực đó đã dẫn đến hành vi vi phạm của các em.

4. Một số giải pháp

Thứ nhất, tiếp tục tăng cường các hoạt động truyền thông. Chú trọng đổi mới nội

dung, hình thức truyền thông phù hợp với đặc điểm lứa tuổi học sinh THPT và phù hợp với đặc điểm học sinh dân tộc thiểu số; như: tổ chức sân khấu hóa nội dung truyền thông về phòng, chống bạo lực học đường để thu hút sự quan tâm, chú ý và sự tham gia tích cực, chủ động của học sinh; đồng thời, phát huy trí tuệ, sự sáng tạo nghệ thuật của học sinh trong các trò chơi, các hoạt động tập thể, các cuộc thi (viết, vẽ), các buổi hội diễn...

Thứ hai, tăng cường công tác quản lý và giáo dục đạo đức, pháp luật, giáo dục kỹ năng sống cho học sinh nội trú. Tiếp tục thực hiện Chỉ thị số 31/CT-TTg ngày 04/12/2019 của Thủ tướng Chính phủ về giáo dục đạo đức, lối sống cho học sinh. Xây dựng văn hóa ứng xử trong trường học; tổ chức tư vấn tâm lý, công tác xã hội trong học; lồng ghép nội dung giáo dục đạo đức, lối sống, nội dung phòng, chống bạo lực học đường trong các môn học và hoạt động giáo dục, trong đó chú trọng giáo dục tính kỷ luật, ý thức chấp hành nội quy, quy chế trường học; thực hiện đúng những việc học sinh không được làm.

Thứ ba, các đơn vị, bộ phận có trách nhiệm quản lý, giáo dục học sinh trong các trường phổ thông dân tộc nội trú, như: tổ

quản lý học sinh, tổ nuôi dưỡng học sinh, tổ bảo vệ và đội ngũ giáo viên chủ nhiệm cần phối hợp thường xuyên, chặt chẽ với nhau trong quản lý học sinh. Cùng với việc hướng dẫn các em thực hiện tốt nề nếp học tập, sinh hoạt tại khu nội trú; nhắc nhở các em thực hiện nghiêm túc các quy định của nhà trường. Thông qua các các hoạt động ngoại khóa giáo dục học sinh tinh thần đoàn kết, tương thân, tương ái, giữ gìn bản sắc dân tộc; không kỳ thị, phân biệt đối xử về dân tộc.

Thứ tư, các sở Giáo dục và Đào tạo cần phát triển các chương trình phòng, chống bắt nạt, bạo lực học đường tại trường học. Tổ chức các lớp tập huấn kỹ năng sống cho học sinh; tổ chức các hội thảo khoa học giúp các thầy cô giáo hiểu sâu hơn về đặc điểm tâm lý các lứa tuổi học sinh, về bắt nạt, bạo lực học đường... Tăng cường xây dựng mối quan hệ thầy trò và mối quan hệ giữa học sinh và học sinh. Tiếp tục tổ chức các hoạt động ngoài giờ, các chương trình truyền thông, các câu lạc bộ, tạo sân chơi lành mạnh... cho học sinh. Cung cấp các chương trình giáo dục kỹ năng làm cha mẹ cho phụ huynh học sinh, giúp họ hiểu được đặc điểm tâm sinh lý của con cái ở từng giai đoạn lứa tuổi và các biện pháp giáo dục phù hợp.

Thứ năm, các trường THPT cần kiện toàn, củng cố tổ tâm lý/tư vấn học đường; nâng cao năng lực và phát huy vai trò của đội ngũ giáo viên chủ nhiệm trong hoạt động tham vấn, tư vấn tâm lý cho học sinh. Tư vấn viên hoặc giáo viên chủ nhiệm cần thường xuyên rà soát, nắm bắt thông tin để phát hiện sớm học sinh có nguy cơ bị bạo lực, học sinh vi phạm pháp luật. Khi nhận thấy những dấu hiệu học sinh bị bắt nạt hoặc có nguy cơ bị bạo lực hoặc gây bạo lực, cần tìm cách tiếp cận học sinh để có giải pháp can thiệp phù hợp, hiệu quả.

Thứ sáu, ban giám hiệu các trường THPT dân tộc nội trú cần chỉ đạo xây dựng quy trình giải quyết bạo lực học đường và thực

hiện đúng quy trình khi bạo lực học đường xảy ra. Tổ chức các dịch vụ can thiệp hỗ trợ học sinh có nguy cơ bị bắt nạt, bị bạo lực học đường và cả những học sinh có nguy cơ bắt nạt, bạo lực đối với học sinh khác. Hướng dẫn học sinh có nguy cơ bị bắt nạt các kỹ năng ứng phó với hành vi bắt nạt, bạo lực; tham vấn, tư vấn tâm lý; hỗ trợ chăm sóc y tế; hỗ trợ sống hòa nhập. Đồng thời, tổ chức các hoạt động can thiệp, hỗ trợ học sinh vi phạm thay đổi nhận thức, thái độ, hành vi gây hấn/bắt nạt; tham vấn tâm lý; hỗ trợ các em chịu trách nhiệm về hành vi của mình; hỗ trợ pháp lý, bảo vệ các quyền của học sinh vi phạm.

5. Kết luận

Công tác phòng, chống bạo lực học đường tại các trường THPT dân tộc nội trú đã được quan tâm triển khai, song vẫn còn những hạn chế trong nhận thức, kỹ năng ứng phó và hỗ trợ tâm lý cho học sinh. Vì vậy, việc tăng cường phòng ngừa, phát hiện sớm và phối hợp giữa nhà trường, gia đình cùng các cơ quan liên quan có ý nghĩa thiết thực trong xây dựng môi trường giáo dục an toàn, lành mạnh và hạn chế hệ quả của bạo lực học đường □

Tài liệu tham khảo:

- Bộ Giáo dục và Đào tạo (2023). *Thông tư số 04/2023/TT-BGDĐT ban hành Quy chế tổ chức và hoạt động của trường phổ thông dân tộc nội trú*.
- Quốc hội (2013). *Hiến pháp năm 2013*.
- Quốc hội (2019). *Luật Giáo dục năm 2019*.
- Quốc hội (2016). *Luật Trẻ em năm 2016*.
- Thủ tướng Chính phủ (2019). *Chỉ thị số 31/CT-TTg ngày 04/12/2019 về tăng cường giáo dục đạo đức, lối sống cho học sinh, sinh viên*.
- Trường THPT dân tộc nội trú tỉnh Hoà Bình (2022). *Báo cáo số 175A/BC-DTNT ngày 07/11/2022 báo cáo thi hành pháp luật về phòng, chống tệ nạn xã hội trong trường học*.
- Trường Hữu nghị T78 (2023). *Báo cáo số 19/BC-HNT78 ngày 13/9/2022 về tổng kết công tác thi đua năm học 2022 - 2023*.